

Georg Gaenswein je od 2003. godine osobni tajnik Josepha Ratzingera koji je tada još bio kardinal

► KNJIGA PAPINA TAJNIKA

MEMOARI ZBOG KOJIH SE VATIKAN I PAPA TRESU

Georg Gänswein u knjizi navodi da je preminuli Benedikt bio protiv svog nasljednika Franje...

Piše: MARIO TRIFUNOVIĆ

Iza vatikanskih zidina ponovno se diže prašina. Uzrok tome je ponašanje Georga Gänsweina, dugogodišnjeg privatnog tajnika pokojnog pape Benedikta XVI. i nekadašnjeg prefekta papinskog doma, za kojeg talijanski mediji ovih dana govore da ponovno kreće u "napad" na papu Franju. Prisjetimo se kontroverze oko knjige kardinala Roberta Saraha iz 2020. godine, koja je izašla tijekom biskupske sinode u Amazoniji, na kojoj se, između ostalog, raspravljalo o svećeničkom celibatu i mogućem ređenju oženjenih muškaraca za svećenike. U toj se knjizi nalazi jedan Benediktov esej o celibatu, što samo po sebi nije bio problem. Buka je nastala tek kad je Gänswein odobrio da na koricama knjige Benedikt bude naveden kao suautor, što je svojedobno izgledalo kao miješanje u poslove pape Franje i osporavanje prijedloga o ređenju oženjenih muškaraca za svećenike. Umirovljeni Benedikt poslije se distancirao od suautorstva i Franji u jednom pismu pisao o "tuzi zbog zlouporabe" njegova eseja kako bi se očito namjerno stvorila napetost između umirovljenog i novog

pape, unatoč tome što je Benedikt na samome početku istaknuo da se neće miješati u posao svog nasljednika. Bez obzira na to što su Benediktovo ime naknadno uklonili s korica knjige, dotična je situacija bila sasvim dovoljna da stvori nelagodnu atmosferu nepovjerenja i neslaganja između umirovljenog i novog pape.

NEPOVJERENJE I TEŽAK ODNOS

Prije nekoliko dana objavljena je nova Gänsweinova knjiga na talijanskom jeziku. Riječ je o memoarima "Ništa osim istine", čiji su prvi odlomci "iscurili" u javnost prije tjedan dana i već stvorili drame i negodovanje, i to samo nekoliko dana nakon smrti nekadašnjeg njemačkog pape Benedikta. Talijanske novine Il Giornale objavile su isječak u kojem Gänswein progovara o teškom odnosu s papom Franjom. Taj isječak otkriva kako se umirovljeni papa Benedikt pomalo naivno nadao da će Gänswein kao njegov privatni tajnik ostati i dalje prefekt papinskog doma i time biti poveznica između njega i njegovog nasljednika. ►

Između pokojnog pape Benedikta XVI. i njegovog nasljednika postojale su velike razlike u mišljenju o liturgiji, misi...

Umirovljeni Benedikt distancirao se od suautorstva i Franji u jednom pismu pisao o 'tuzi zbog zlouporabe'

◀ To ipak nije bilo moguće jer je Gänswein već nakon nekoliko mjeseci stekao dojam da između njega i pape Franje ne postoji odgovarajuća klima, odnosno povjerenje. Posebno nakon što se trebao držati podalje od Franjinu susreta sa zajednicom Sant'Egidio. Gänswein je smatrao da takvo ponašanje umanjuje njegov autoritet ne samo u krugovima te zajednice nego općenito i u vatikanskim krugovima, što je opisao u dostupnom odlomku njegove knjige: "Sljedeći dan nazvao me osnivač Andrea Riccardi da me pita imamo li Benedetto ili ja ikakvih problema sa zajednicom Sant'Egidio, budući da sam bio odsutan. Sadržaj ovog telefonskog poziva prepričao sam papi Franji i objasnio mu da sve to umanjuje moj autoritet, te da sam se i na osobnoj razini osjećao poniženim. Odgovorio mi je da sam u pravu, ispričao se, ali potom dodao kako su poniženja jako dobra... A slična se situacija, nažalost, ponovila i drugi put."

Nakon svih polemika zbog tog susreta, a ponajviše zbog spomenute Sarahove knjige tijekom biskupske sinode u Amazoniji, koja je stvorila svojevrsnu gorku atmosferu, Gänswein je ponovno tražio razgovor s papom Franjom i savjet kako mu je postupati.

- Krajem siječnja 2020. zatekao sam se zapravo kao 'prepolovljeni prefekt'. Nakon onih žestokih dana polemike oko knjige kardinala Saraha zamolio sam papu Franju mogu li razgovarati s njim. Pitao sam ga za savjet kako postupiti u budućnosti", stoji u isječku ranije spomenutih Gänsweinovih memoara koji je prije tjedan dana iznesen u medijima. Nadalje opisuje kako ga je papa Franjo pogledao ozbiljna izraza lica i iznenađeno rekao: "Od sada ostani kod kuće i prati Benedetta, koji te treba... budi mu štit". Gänswein je, kako piše, ostao šokiran i bez riječi. Prisjeća se kako je htio odgovoriti, ali je papa Franjo "suhoparno" rekao: "Ostaješ prefekt, ali od sutra se više ne vraćaš na posao". Gänswein nije mogao razumjeti niti ljudski prihvatiti Papinu odluku, ali se ipak prilagodio, kako piše, "samo u poslušnosti", na što je papa Franjo odgovorio: "Moje osobno iskustvo je da je to dobra stvar". Nakon razgovora razočarano se vratio u samostan u Vatikanu u kojem je umirovljeni papa Benedikt boravio i prepričao što mu je papa Franjo kazao u razgovoru. On mu je na to samo ironično komentirao: "Čini se da mi papa Franjo više ne vjeruje i želi da budeš moj skrbnik". Njemački papa u miru Benedikt XVI.

U 2021. papa Franjo objavio je dekret kojim je ograničio mogućnosti slavljenja tzv. stare mise, koju je njegov prethodnik odobrio još 2007. godine

Knjiga memoara Georga Gänsweina kontroverzna je jer, između ostalog, sadrži detalje o ostavštini pape Benedikta

Umirovljeni papa Benedikt XVI. dao je Gänsweinu nalog u pisanom obliku da potpuno uništi privatne bilješke – 'bez iznimke i bez rupa'

kasnije je pokušavao nekoliko puta promijeniti stav pape Franje, istaknuvši u jednom pismu teret pod kojim njegov privatni tajnik pati. Gänswein u knjizi govori kako ga je posebno jedan pasus iz tog pisma zabrinuo: "Monsinjur Gänswein duboko i sve više pati pod teretom svog stanja, bez izgleda za rješenje. Stoga se usuđujem zamoliti Vašu Svetost da očinskim razgovorom razjasnite cijelu situaciju. Sa svoje strane mogu samo reći da monsinjur Gänswein nije imao udjela u mom doprinosu knjizi kardinala Saraha".

Nekoliko dana kasnije papa Franjo potvrdio je da se neće ništa promijeniti u vezi s tim. Dodatni pokušaji i pozivi ostali su bez odgovora. Situacija s knjigom bila je očigledno dovoljna da pronicavi papa Franjo ostane čvrst u svojem stavu.

NEPOVJERENJE I RAZLIČITA MIŠLJENJA

Između pokojnog pape Benedikta XVI. i njegovog nasljednika postojale su velike razlike u mišljenju o liturgiji, misi. U 2021. godini papa Franjo objavio je dekret kojim je ograničio mogućnosti slavljenja tzv. stare mise, koju je njegov prethodnik odobrio još davne 2007. godine. Kako Gänswein otkriva, Benedikt je Franjin dekret, odnosno tu vijest, pročitao navodno "s boli u srcu". Ovu je mjeru opisao kao "rez" za umirovljenog papu, koji je svojom reformom iz 2007. godine htio osigurati da sljedbenici starog oblika slavlja mise "nađu svoj unutarnji mir", rekao je Gänswein. Zato nije mogao zamisliti da Franjo "ukida" nešto što je stoljećima bilo izvor mnogima za duhovni život, "da je to nešto što više ne valja". Ipak, papa Franjo ostao je i ovdje pri svojoj odluci, koja je razljutila mnoge pripadnike ultrakonzervativnog tabora, za koje je tzv. stara misa imala veliko značenje. Knjiga memoara Georga Gänsweina zato je kontroverzna jer, pored ostalog, sadrži detalje o ostavštini pape Benedikta, koji je svog tajnika zamolio da sačuva i vodi brigu o njegovoj biblioteci, rukopisima i dokumentima Drugog vatikanskog sabora, kao i pisma i ukupnu korespondenciju. Prisjećamo se da je mladi Ratzinger tijekom Drugog vatikanskog sabora u 60-im godinama prošlog stoljeća bio naklonjen reformama i zastupao progresivnije stavove, zbog kojih ga je tadašnji kölnski kardinal Josef Frings pozvao kao posebnog savjetnika na spomenuti Sabor. Ne smije se zaboraviti da ga je mladenački elan, a i želja za promjenom, vodio kao i mnoge druge crkvene dostojnike, teologe i savjetnike. Zbog toga je Drugi vatikanski

MEDIJSKI ISTUPI OTKAD JE NEKADAŠNJI NJEMAČKI PAPA BENEDIKT PREMINUO, GÄNSWEIN JE SVE VIŠE PRISUTAN U MEDIJIMA

UVIJEK PRISUTAN GÄNSWEIN JE BENEDIKTA PRATIO NA SVIM PUTOVANJIMA, PA TAKO I TIJEKOM POSJETA HRVATSKOJ

sabor uspio preokrenuti Crkvu iz zatvorenosti u otvorenost prema svijetu i drugim religijama.

Vratimo se u sadašnjost, iza vatikanskih zidina, koju potresaju kontroverze tajnikovih memoara. Gänswein je objasnio u svojoj knjizi, koja je prethodnih dana izašla u Italiji, da mu je umirovljeni papa Benedikt XVI. dao nalog u pisanom obliku za potpuno uništenje privatnih bilješki – "bez iznimke i bez rupa", objasnio je Gänswein. Slične upute dao je i Benediktov prethodnik Ivan Pavao II. (1978.-2005.) svome tajniku, Stanislavu Dziwiszu, koji je ignorirao nalog za brisanje. Smatrao je važnim sačuvati privatne spise i prepiske pokojnog pape Ivane Pavla II. za povijesna istraživanja. Gänswein nadalje u knjizi izvještava da je od pokojnog nekadašnjeg pape dobio precizne upute kome što treba dati i kako postupati s njegovim materijalnim naslijeđem, a za koje je imenovao njega kao izvršitelja. Gänsweinova izvješća o razlikama u mišljenjima njemačkog i argentinskog pape za Vatikan su delikatna i, sudeći prema reakcijama u javnosti, nadasve eksplozivna. Rečeno je da je njemački papa, koji je napustio svoju dužnost, što se inače nije često događalo u povijesti Crkve, uputio nekoliko pisama svom argentinskom nasljedniku. Pisma su vezana za neka druga važna pitanja, primjerice "rodne ideologije" i reformske sinode, a na njih nisu dobili komentar pape Franje. Posthumno otkrivanje takvih informacija, kako u njemačkim medijima ističu iskusni suradnici i zaposlenici rimske kurije, smatra se povredom povjerenja. "Nekoć su se interna pisma smatrala najpovjerljivijima...", kazali su u njemačkom tjedniku Zeit, "a citirati razgovore s papom bio je veliki tabu!" Iako se to, kako dalje navode, promijenilo, od tajnika se i dalje očekuje čuvanje informacije povjerljivih razgovora. Gänswein je zanemario taj tabu i značenje svoje uloge te u knjizi otišao čak korak dalje s kritikom bivših članova Ratzingerova kućanstva.

NEGODOVANJE CRKVENIH KRUGOVA

Čak i oni crkveni dostojnici koji nisu na strani pape Franje, poput predsjednika Biskupske konferencije u SAD-u, nadbiskupa Timothyja Broglia, ogradili su se ovih dana od Gänsweina i njegovih napada na papu Franju. "Nisam čitao što je Gänswein pisao, ali mišljenja sam da, ako želite kritizirati Svetog Oca, onda to ne biste trebali činiti putem medija (...) morate mu to naprosto osobno kazati", rekao je Broglio rimskim novinama La Repubblica. ►

Čak i oni crkveni dostojnici koji nisu na strani pape Franje ogradili su se ovih dana od Gänsweina

